

Onderzoeksplan 213a

Verbonden partijen

Opstellers: Michelle van Arensbergen en Buck Messing
Versienummer: 6
Status: Definitief
Datum: 5 april 2013

Inhoudsopgave:

1	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING ONDERZOEK VERBONDEN PARTIJEN	3
1.2	OPDRACHTFORMULERING	4
1.3	OPDRACHTGEVER	5
2	ONDERZOEKSKADER.....	6
2.1	DOELSTELLING	6
2.2	PROBLEEMSTELLING / ONDERZOEKSVRAGEN	6
2.3	AFBAKENING.....	7
3	ONDERZOEKSAANPAK	9
3.1	NORMENKADER.....	9
3.2	TOETSING.....	9
3.3	INFORMATIE VERZAMELEN	9
4	ORGANISATIE EN PLANNING.....	10
4.1	PLANNING VAN ACTIVITEITEN	10
4.2	ONDERZOEKSTEAM	10
4.3	BENODIGDE UREN EN DOORLOOPTIJD	10
4.4	COMMUNICATIE	10
5	BIJLAGE GOVERNANCE VAN DEELNEMING.....	12
5.1	PUBLIC GOVERNANCE.....	12
5.2	GOVERNANCE VAN VERBONDEN PARTIJEN	12
6	BIJLAGE NORMENKADER	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek verbonden partijen

Er zijn twee aanleidingen voor dit onderzoek:

Algemene aanleiding

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet en vertaling hiervan in de verordening van de Gemeente Asten en Gemeente Someren, dient het college periodiek een onderzoek uit te voeren naar doelmatigheid en/of doeltreffendheid.

Vervolgens geeft de verordening aan dat het college hiervoor een onderzoeksplan opstelt waarin globaal wordt aangegeven:

- a. het object van onderzoek;
- b. de reikwijdte van het onderzoek;
- c. de onderzoeksmethode;
- d. de doorlooptijd van het onderzoek;
- e. de wijze van de uitvoering

Specifieke aanleiding

In de programma begroting 2013 van zowel Asten als Someren is in de paragraaf bedrijfsvoering het volgende opgenomen:

“Voor 2013 zal een 213a onderzoek uitgevoerd worden naar de Verbonden partijen. Dit onderzoek zal door Kwaliteit en Control (Asten) en Planning en Control (Someren) uitgevoerd worden voor de gemeenten Asten en Someren.

Met dit onderzoek wordt mede invulling gegeven aan het advies in beide gemeenten van Ernst en Young n.a.v. de interimcontrole 2011: formaliseer het beleid rondom inventarisatie, het risicobeheer en de verantwoording van verbonden partijen en vertaal deze in procedures en werkafspraken met de betreffende organisaties.

De precieze onderzoeksopdracht voor het 213a onderzoek moet nog opgesteld worden”.

Deelnemingen in verbonden partijen

De gemeente staat verschillende manieren ter beschikking om haar beleidsdoelen te realiseren en daarmee het publieke belang te behartigen. Zo kan zij besluiten bepaalde zaken zelf uit te voeren, maar kan zij deze ook overlaten aan een andere organisatie die zij subsidieert. Een andere mogelijkheid is de uitoefening van een bepaalde taak aan een andere organisatie over te laten en in die organisatie vervolgens een financieel en bestuurlijk belang te nemen. Dit type organisaties zijn zogenoemde verbonden partijen.

Een gemeente neemt een financieel belang in een andere organisatie als zij bijvoorbeeld bijdraagt aan het kapitaal daarvan (bijvoorbeeld via aandelen). Daarmee krijgt zij een bestuurlijk belang, dat wil zeggen, de gemeente verwerft zeggenschap (zoals stemrecht in vergaderingen,

vertegenwoordiging in bestuur of Raad van Commissarissen). De relatie tussen de gemeente en een verbonden partij noemen we in dit onderzoek een deelneming van de gemeente.

De verbonden partijen kunnen worden uitgesplitst in drie soorten organisaties:

- een openbaar lichaam dat is ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijk);
- een stichting (privaatrechtelijk);
- een onderneming, zoals een besloten of een naamloze vennootschap (privaatrechtelijk).

Risico's van deelnemingen

Een 213a onderzoek naar deelnemingen in verbonden partijen is relevant omdat er altijd bepaalde risico's kleven aan deelnemingen. Daar de gemeente een deel van de publieke taak aan een andere organisatie overdraagt of overlaat, loopt zij bijvoorbeeld beleidsrisico's: de doelen van de deelneming worden wellicht niet gerealiseerd en daarmee wordt het publieke belang mogelijk onvoldoende behartigd. Daarnaast loopt de gemeente financiële risico's, bijvoorbeeld een koersverlies op de aandelen, lage dividenden of een faillissement waardoor de gemeente haar inleg kwijt is. Bij gemeenschappelijke regelingen staat de deelnemende gemeente zelfs garant dat een gemeenschappelijke orgaan altijd zijn verplichtingen jegens derden kan voldoen.

De grootte van de risico's verschilt per deelneming, maar een risico is altijd aanwezig. De grootte van de risico's is bijvoorbeeld afhankelijk van het geplaatst kapitaal, het politieke belang van de deelneming en/of de formele instrumenten die de gemeente heeft (gedwongen of gekregen) om invloed op de verbonden partij uit te oefenen.

Leeswijzer

In het voorliggende plan wordt achtereenvolgens in het restant van hoofdstuk 1 ingegaan op de opdrachtformulering en de opdrachtgever van het onderzoek. In hoofdstuk 2 wordt het onderzoekskader uitgewerkt in een doelstelling, probleemstelling en nadere onderzoeksvragen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een afbakening van het onderzoek. De uitwerking van de onderzoeksaanpak in een normenkader en de wijze van informatieverzameling wordt in hoofdstuk 3 beschreven. Waarna in hoofdstuk 4 de organisatie en planning rondom het onderzoek wordt aangegeven. Hierbij wordt aandacht geschonken aan de planning, de hierbij betrokken auditoren, benodigde uren en doorlooptijd van de opdracht en het communicatieaspect.

1.2 Opdrachtformulering

De opdrachtformulering voor dit onderzoeksplan luidt als volgt:

Stel een onderzoeksplan op ten behoeve van het onderzoek naar hoe de sturing op verbonden partijen plaats vindt. Sluit het onderzoek af met een onderzoeksrapport waarin zowel bevindingen als eventuele aanbevelingen tot verbeteringen worden gerapporteerd.

1.3 Opdrachtgever

Opdrachtgever is het college van burgemeester en wethouders. Het college is gehouden een 213a onderzoek uit te voeren en daarover te rapporteren aan de raad. De directie fungeert hierbij als ambtelijke opdrachtnemer.

2 Onderzoekskader

2.1 Doelstelling

Bij het opstellen en uitvoeren van het gemeentelijk beleid is voor verbonden partijen een drietal aspecten van belang:

1. de governance (besturing) van de verbonden partij(en). Zie voor toelichting op governance van deelnemingen hoofdstuk 5.
2. de doeltreffendheid van de verbonden partij(en);
3. de risico's van de verbonden partij(en).

Deze drie aspecten worden in het onderzoek betrokken en dat leidt tot de volgende doelstelling van het onderzoek:

Het onderzoek beoogt een oordeel te geven over de governance, de risico's en doeltreffendheid van gemeentelijke deelnemingen.

Ten eerste wordt met dit onderzoek een oordeel gegeven over de mate waarin de gemeente invulling heeft gegeven aan de governance van deelnemingen. Dit houdt in dat er nagegaan wordt hoe de componenten - sturen en beheersen, verantwoorden en toezicht - uit de public governance cyclus zijn uitgewerkt en ingevuld door het gemeentebestuur en gemeenteraad. Hierbij onderzoeken we de verschillende rollen en posities van het college van B en W en de gemeenteraad ten opzichte van de verbonden partijen.

Ten tweede wordt een oordeel gegeven over de mate waarin de doelstellingen van de gemeente worden bereikt door deelneming in verbonden partijen. Tenslotte geeft het onderzoek inzicht in de risico's die de gemeente loopt met deelnemingen en geeft hier een oordeel over.

Bij alle aspecten wordt de wijze waarop de gemeenteraad wordt geïnformeerd en welke sturings- en beheersingsmogelijkheden hem ter beschikking staan, onderzocht.

2.2 Probleemstelling / onderzoeksvragen

Centrale vraag

De centrale vraag luidt als volgt:

Hoe en met welke doelen neemt de gemeente deel in gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en is er sprake van een adequate invulling van de governance van deelnemingen door het college van B en W en de gemeenteraad ?

Deelvragen

Voor de beantwoording van het eerste gedeelte van de centrale vraag zijn onderstaande deelvragen opgenomen:

1. Welke doelen streeft de gemeente met bepaalde deelnemingen na en zijn deze adequaat?
2. In welke mate worden de doelen binnen de vastgestelde inhoudelijke en financiële kaders gerealiseerd?
3. Hoe is de inrichting van de organisatie van bepaalde verbonden partijen vormgegeven en in welke mate voldoet dit aan de wet- en regelgeving ?

Voor de beantwoording van het tweede gedeelte van de centrale vraag zijn de onderstaande deelvragen opgenomen:

1. Hoe heeft het college van B en W zijn rol en positie ingevuld ten opzichte van bepaalde deelnemingen ?
2. Welke sturings- en beheersingsmogelijkheden heeft de gemeenteraad bij bepaalde deelnemingen en worden deze voldoende aangewend ?
3. Heeft de gemeenteraad inhoudelijke en financiële kaders gesteld bij bepaalde deelnemingen en zijn deze adequaat?
4. Op welke wijze verkrijgt de gemeenteraad verantwoordingsinformatie over bepaalde deelnemingen en is deze informatievoorziening adequaat?
5. Hoe wordt de toezichtsfunctie ten aanzien van bepaalde deelnemingen ingevuld door de gemeenteraad en is er sprake van adequaat toezicht door de gemeente?
6. Welke risico's loopt de gemeente met bepaalde deelnemingen ?

De onderzoekers beantwoorden de centrale vraag aan de hand van de geformuleerde deelvragen. Hiervoor onderzoeken zij het algemene beleid van de gemeente ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen. Daarnaast wordt meer diepgaande informatie verzameld door een aantal gemeenschappelijke regelingen nader te onderzoeken. De gemaakte selectie wordt hieronder toegelicht.

2.3 Afbakening

Casusselectie

In de programmabegroting 2011 van Asten worden 9 verbonden partijen genoemd. In de programmabegroting 2011 van Someren zijn er dat 13.

Onderzoeksplan 213a verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen Asten en Someren 2011 (bron Programmabegroting 2011)

Naam Verbonden partij	Asten	Someren
Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)	X	X
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	X	X
G.G.D. Brabant Zuidoost	X	X
De Atlant Groep	X	X
Hypotheekfonds Noord-Brabantse gemeenten		X
Welstandszorg Noord-Brabant	X	X
Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB);	X	X
Brabant Water NV;	X	X
NV Bouwfonds Nederlandse gemeenten;		X
NV Bank Nederlandse Gemeenten.	X	X
Vereniging Onderlinge Gemeentelijke Bosbrandverzekering W.A.		X
Nederlandse Vereniging van Boseigenaren W.A.		X
Coöperatieve Bosgroep Zuid-Nederland U.A.		X
Overlegorgaan Nationaal Park De Groote Peel	X	

Voor het onderzoek zijn 3 verbonden partijen geselecteerd op basis van het bestuurlijk en financieel belang voor de gemeente en het maatschappelijk belang van de deelneming voor de burgers.

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de geselecteerde verbonden partijen ligt bij verschillende collegeleden. Onderstaand overzicht geeft per verbonden partij aan bij welke collegeleden de bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt.

Tabel verbonden partijen tbv onderzoek met bijbehorende bestuurders

Naam Verbonden partij	Bestuurlijke verantwoordelijkheid Asten	Bestuurlijke verantwoordelijkheid Someren
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Burgemeester H. Vos	Burgemeester A. Veltman
G.G.D. Brabant Zuidoost	Wethouder J. Huijsmans	Wethouder Th. Maas
De Atlant Groep	Wethouder J. Huijsmans	Wethouder Th. Maas

Onderzoeksperiode

De onderzoeksperiode betreft in principe 2010-2012 zodat het boekjaar 2011 compleet (begroting, tussentijdse verslaglegging en jaarrekening) onderzocht kan worden.

3 Onderzoeksaanpak

3.1 Normenkader

Om een formele toets uit te kunnen voeren bij de te onderzoeken verbonden partijen hebben onderzoekers een normenkader opgesteld dat is opgenomen in bijlage 6. De normen zijn gebaseerd op de wet- en regelgeving met betrekking tot verbonden partijen en in het bijzonder de gemeenschappelijke regelingen (de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), het Besluit begroten en verantwoord en (BBV) en de Gemeentewet). Daarnaast zijn ook normen opgesteld die voortvloeien uit professionele opvattingen.

3.2 Toetsing

Middels interviews en dossieronderzoek wordt inzicht verkregen hoe en met welke doelen Asten en Someren deelnemen in gemeenschappelijke regelingen. (1^e deel van onderzoeksvraag). Daarbij komt ook aan de orde in hoeverre de praktische procesgang knelpunten oplevert en welke risico's daarbij worden aangegeven.

Daarnaast wordt deze werkwijze getoetst aan het normenkader (2^e deel van onderzoeksvraag) en wordt nader ingegaan op die aspecten die afwijkend zijn. Waarom wordt er afgeweken, worden daarbij risico's gelopen en zijn die voldoende afgedekt ?

3.3 Informatie verzamelen

Voor het onderzoek worden verschillende documenten geraadpleegd. Hierbij valt te denken aan: relevante wet- en regelgeving, relevante raads(commisssie) verslagen, begrotingen en jaarverslagen, relevante (verantwoordings)- stukken van besturen in openbare lichamen en overige relevante ambtelijke en niet-ambtelijke stukken zoals bv vakliteratuur en onderzoeksverslagen.

Naast het documentenonderzoek worden gesprekken met betrokkenen gevoerd. Het ligt in de verwachting dat worden geïnterviewd:

- de door de raad aangewezen vertegenwoordigers van de geselecteerde verbonden partijen;
- de betreffende ambtenaren, betrokken bij de geselecteerde verbonden partijen;

4 Organisatie en Planning

4.1 Planning van activiteiten

In februari 2013 is begonnen met het opstellen van een onderzoeksopzet. De uitvoering van het onderzoek start in april. De bevindingen uit het onderzoek worden in een nota vastgelegd en deze wordt voorgelegd.

Na verwerking van de reacties wordt definitief verslag opgesteld waarin de conclusies van het onderzoek zijn opgenomen en eventuele aanbevelingen.

De planning is erop gericht dat dit rapport in oktober 2013 zal worden aangeboden.

Vervolgens zal de ambtelijke opdrachtnemer ervoor zorgen dat dit rapport wordt aangeboden aan het college van B&W met (indien nodig) een plan voor verbetering en de bijbehorende raadsinformatie.

4.2 Onderzoeksteam

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Michelle van Arensbergen, juridisch controller Asten, en Buck Messing, concern controller Someren.

4.3 Benodigde uren en doorlooptijd

Maart / april: onderzoeksplan , normenkader, toetsingsvragen

Mei / juni: dossier onderzoek en interviews

Augustus / september: bevindingen, conclusies en aanbeveling

Oktober: opleveren rapport

De tijd van de onderzoekers is opgenomen in de jaarplannen. Van de geïnterviewden wordt tijd gevraagd voor het houden van interview en reactie op verslaglegging daarvan en tijd om eventuele gegevens aan te leveren.

4.4 Communicatie

In de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de Gemeente Asten en Gemeente Someren is opgenomen dat het college in de bedrijfsvoeringparagraaf van de begroting en de jaarstukken rapporteert over de voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid en de uitputting van bijbehorende budgetten.

Daarnaast is in de verordening opgenomen dat:

1. De uitkomsten van een onderzoek worden vastgelegd in een rapportage. Elke rapportage bevat tenminste een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbeteringen.
2. Op basis van de resultaten van ieder onderzoek stelt het college, indien nodig, een plan van verbetering op. De rapportage en het plan van verbetering worden ter kennisgeving aan de raad aangeboden. Het college neemt op basis van het plan van verbetering organisatorische maatregelen.

Onderzoeksplan 213a verbonden partijen

Communicatie intern

Na vaststelling onderzoeksplan wordt dit verspreidt naar betrokken portefeuillehouders en medewerkers. Na afronding van het onderzoek ontvangen deze personen ook de bevindingen uit het onderzoeksrapport.

5 Bijlage Governance van deelneming

5.1 Public governance

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de "public governance" cyclus. Public governance is afgeleid van de term corporate governance, welke betrekking heeft op het effectief besturen van ondernemingen. Met "public governance" wordt de effectieve besturing van de overheidsorganisatie aangeduid. Het doel van public governance is het scheppen van waarborgen voor de realisatie van vastgestelde beleidsdoelstellingen.

Public governance is: "het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden van organisaties in de publieke sector, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van beleidsdoelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden".

De volgende 4 processen zijn van belang in de public governance cyclus:

- Sturen: het proces waarbij richting wordt gegeven aan het realiseren van doelen.
- Beheersen: het stelsel van maatregelen, procedures en processen waarbij zorg wordt gedragen voor het blijvend nastreven van de doelen en het voorkomen van risico's die hiermee samenhangen.
- Verantwoorden: het afleggen van verantwoording over de realisatie van doelen en het gevoerde beleid.
- Toezicht houden: de activiteit om de realisatie van doelen te controleren en deze realisatie te beoordelen. Toezicht houden kan worden onderscheiden in drie verschillende componenten, namelijk onafhankelijke informatieverzameling, onafhankelijke oordeelsvorming en interventie (indien gewenst) om doelstellingen binnen gestelde kaders te realiseren.

5.2 Governance van verbonden partijen

Public governance is in eerste instantie bedoeld voor de governance binnen de overheid. Zo kan het binnen de gemeente toegepast worden op de aansturing van een ambtelijke dienst of afdelingen door de wethouder. Met enig aanpassing kan het model van public governance ook toegepast worden op de verbonden partijen van de gemeenten.

Governance van de verbonden partijen is echter niet geheel gelijk aan governance binnen de gemeente. Ten eerste omdat de gemeente vaak niet de enige organisatie is met belangen in een onderneming. Ten tweede is de onderneming niet hiërarchisch ondergeschikt aan de gemeente, waar een ambtelijk dienst of afdeling dat wel is aan het college van B&W.

Om toch grip te houden op het bereiken van de doelen die een gemeente met een verbonden partij heeft, is een goede "governance" noodzakelijk. Dit geldt zowel voor een deelneming in gemeenschappelijke regelingen als voor een deelneming in een organisatie die is ingesteld op privaatrechtelijke gronden, zoals een besloten vennootschap.

6 Bijlage Normenkader

1	Normen ten aanzien van doeltreffendheid	Criteria
1.1	De regeling vermeldt het belang of de belangen (het doel of de doelen) ter behartiging waarvan zij is getroffen (artikel 10, lid 1 Wgr)	
1.2	Het doel/de doelen zijn Specifiek, Meetbaar en Tijdgebonden uitgewerkt en dragen bij aan de beleidsdoelen die de gemeente nastreeft.	
1.3	Er zijn door de raad voor de deelneming kaders op- en vastgesteld waarmee kan worden vastgesteld of: a. beleidsdoelen worden bereikt; b. doelen binnen financiële kaders worden gerealiseerd.	
1.4	De kaders worden tijdig en volledig toegepast om te bezien of de gemeenschappelijke regeling hieraan voldoet.	
1.5	Er worden logische consequenties aan de beoordeling op de kaders verbonden.	
2	Normen ten aanzien van organisatie (wet- en regelgeving)	Criteria
2.1	Er is pas overgegaan tot het treffen van een gemeenschappelijke regeling nadat toestemming is verkregen van de gemeenteraden (artikel 1 Wgr)	
2.2	Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (artikel 12 Wgr).	
2.3	Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit de voorzitter en twee of meer andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, met inachtneming van het daaromtrent in de regeling bepaalde. De aldus aangewezen leden van het dagelijks bestuur mogen niet allen afkomstig zijn uit dezelfde gemeente (artikel 14, lid 1 Wgr).	
2.4	Het algemeen bestuur vergadert jaarlijks tenminste tweemaal, deze vergaderingen zijn openbaar (artikel 22 Wgr)	
3	Normen ten aanzien van sturen en beheersen (onderdeel governance)	Criteria
3.1	Collegeleden en/of raadsleden kunnen vertegenwoordigd zijn in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling	a. Het algemeen bestuur van een openbaar lichaam bestaat uit leden die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders worden aangewezen (artikel 13, lid 1 Wgr). b. De regeling bepaalt het aantal leden van het algemeen bestuur, dat door de raad van elke deelnemende gemeente wordt aangewezen cq het stemgewicht dat elke afgevaardigde in het algemeen bestuur heeft (artikel 13, lid 3 en 4 Wgr).
3.2	Er zijn bevoegdheden aan het AB en DB toegekend om het doel van de gemeenschappelijke regeling te bereiken.	Een regeling waarbij gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 8, eerste of tweede lid (instelling van openbaar lichaam of gemeenschappelijk orgaan) geeft aan welke bevoegdheden de besturen van de deelnemende gemeenten aan het bestuur van het openbaar lichaam onderscheidenlijk aan het gemeenschappelijk orgaan bij het aangaan van de regeling overdragen. Een regeling als hier bedoeld kan bepalingen inhouden omtrent de wijze waarop verandering kan worden gebracht in de overgedragen bevoegdheden. (artikel 10, lid 2 Wgr). De bepalingen worden toegepast.
3.3	Een voor onbepaalde tijd getroffen regeling houdt bepalingen in omtrent wijziging, opheffing, toetreding en uittreding (artikel 9 Wgr).	
3.4	Er vindt politieke controle plaats in de vorm van informatieplicht, verantwoording en terugroeping (Wgr)	
3.5	Er vindt financiële controle plaats door de betrokkenheid van de raad bij het vaststellen van de begroting (Wgr).	a. Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam of gemeenschappelijk orgaan stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient (artikel 34, lid 1

		Wgr).
		b. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam onderscheidenlijk het gemeenschappelijk orgaan hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden (artikel 35, lid 3 Wgr)
3.6	Er zijn door de raad adequate kaders gesteld.	De kaders zijn passen bij de regeling en geven richting aan de uitvoering van doelen.
3.7	De ambtelijke verantwoordelijkheid voor de deelneming is ingebed.	a. Er is een dossierhouder aangewezen voor toezicht op de gemeenschappelijke regeling. b. De dossierhouder is aanspreekpunt binnen de gemeente en contactpersoon voor de gemeenschappelijke regeling. c. De dossierhouder en verantwoordelijk wethouder (lid AB en/of DB) hebben contact over de gemeenschappelijke regeling. d. De dossierhouder ontvangt de jaarrekening en adviseert de vertegenwoordiger in het bestuur daarover. e. De dossierhouder maakt standaard gebruik van de expertise van de financieel consulent bij de beoordeling van de jaarrekeningen van verbonden partijen.
3.8	Het functioneren van gemeenschappelijke regelingen wordt periodiek geëvalueerd.	In de evaluatie is ten minste aandacht voor: - naleving wet- en regelgeving (bijvoorbeeld tijdig sturen begrotingen) - doeltreffendheid deelneming (wordt het publieke belang/doel nog gediend?) - doelmatigheid deelneming (worden doelen/taken binnen budget gerealiseerd? 'value for money'?)
4	Normen ten aanzien verantwoordenden (onderdeel governance) Informatievoorziening omtrent gemeenschappelijke regelingen	Criteria
4.1	De raad heeft in de Gemeenschappelijke Regeling afspraken gemaakt om zich periodiek, en indien nodig ad hoc, te laten informeren over de beleidsuitvoering.	a. De regeling houdt bepalingen in omtrent de wijze waarop een lid van het algemeen bestuur aan de raad die dit lid heeft aangewezen, de door een of meer leden van die raad gevraagde inlichtingen dient te verstrekken (artikel 16, lid 1 Wgr). De bepalingen worden toegepast. b. De regeling houdt bepalingen in omtrent de wijze waarop (een lid van) het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur de door een of meer leden gevraagde inlichtingen verstrekken, alsmede door het algemeen bestuur ter verantwoording kunnen worden geroepen (artikel 16, lid 2 Wgr). De bepalingen worden toegepast c. Indien er geen afspraken zijn gemaakt i de Gemeenschappelijke Regeling omtrent periodieke informatievoorziening, dan zijn er buiten de Gemeenschappelijke Regeling (document) afspraken gemaakt tussen raad, algemeen bestuur en dagelijks bestuur omtrent informatievoorziening.
4.2	Informatievoorziening aan de raad van verbonden partijen is volledig, tijdig, juist en conform wet- en regelgeving.	a. Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam of het gemeenschappelijk orgaan zendt de ontwerpbegroting zes weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, onderscheidenlijk zes weken voordat zij door het gemeenschappelijk orgaan wordt vastgesteld, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten (artikel 35 Wgr). b. Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam of het gemeenschappelijk orgaan zendt de begroting binnen twee weken na definitieve vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten (artikel 34, lid 2 Wgr). c. Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam of het gemeenschappelijk orgaan stelt de jaarrekening vast in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft (artikel 34, lid 3 Wgr). d. Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam of het gemeenschappelijk orgaan zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van

		het jaar volgende op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, aan gedeputeerde staten (artikel 34, lid 4 Wgr).
5	Normen ten aanzien van verantwoord en (onderdeel governance) Informatievoorziening in gemeentelijke begroting en jaarrekening	Criteria
5.1	Informatievoorziening aan de raad in de gemeentelijke jaarstukken is volledig, tijdig, juist en conform wet- en regelgeving.	a. Het college biedt jaarlijks de raad een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren (artikel 190, lid 1 Gemeentewet). Het college zendt de door de raad vastgestelde begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 november van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten (artikel 191, lid 2 Gemeentewet).
		b. Verbonden partijen worden niet geconsolideerd opgenomen in begroting en jaarstukken (artikel 5 BBV)
		c. De begroting bevat een aparte paragraaf verbonden partijen (artikel 9, lid 2 BBV) welke tenminste bevat: -Een visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting; -De beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. (artikel 15 BBV)
		d. Het jaarverslag bevat de paragrafen die ingevolge artikel 9 BBV in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen (artikel 26 BBV). (ook verbonden partijen)
5.2	De informatie over verbonden partijen in de balans is volledig en juist.	In de balans worden onder de financiële activa afzonderlijk opgenomen: a. Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen; b. Leningen aan overige verbonden partijen (artikel 36 BBV); c. De toelichting op de productenrealisatie bestaat tenminste uit: I. een overzicht van kapitaallasten; II een lijst van verbonden partijen; III de toelichting op onderhanden werk inzake grondexploitatie, bedoeld in artikel 38, onder a, onder 1 en onder b. (artikel 67 BBV).
5.3	De informatie over verbonden partijen in de lijst verbonden partijen is volledig en juist.	In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie verstrekt over verbonden partijen: a. de naam en de vestigingsplaats; b. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt; c. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft; d. het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar; e. het resultaat van de verbonden partij (artikel 69 BBV)
6	Normen ten aanzien van toezicht (onderdeel governance)	Criteria
6.1	Er vindt structureel en onafhankelijk toezicht plaats op gemeenschappelijke regelingen.	a. De jaarrekening van een gemeenschappelijke regeling wordt beoordeeld door een externe accountant.
		b. In het geval dat er geen raadsleden zitting nemen in het AB, dient de raad ter versterking van de toezichtfunctie minimaal de jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen te ontvangen.
		c. Binnen een gemeenschappelijke regeling heeft de raad de bestuurlijke toezichtfunctie belegd bij het afgevaardigde lid van de raad in het AB.
7	Normen ten aanzien van risico's	Criteria
7.1	Risico's van de gemeenschappelijke regeling zijn in kaart gebracht.	a. Financiële risico's zijn in kaart gebracht en indien nodig opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.
		b. Er wordt rekening gehouden met niet financiële risico's (te denken valt aan bijvoorbeeld imagoschade).

